

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Caput IV. De infidelitate & vitiis fidei oppositis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

tholicis, dummodo nihil promittant contra fidem aut bonos mores. ita *Less. Arsdek.* q. 33.

Plura his affinia addentur à n. 95. Et speciatim circa occultationem fidei per gestationem vestium, esum carniū &c.; de quibus *Busenb.* habet breviter, videri possunt *Lug. d. 14. f. 5. Pennaf. d. 9. f. 4. Ov. cont. 8. p. 4. & seqq. Castrop. d. 1. p. 17. Dian. p. 5. t. 7. R. 33. 34.* videndus tamen simul *Veriūys a. 11.*

C A P U T IV.

De infidelitate, & vitiis Fidei oppositis.

D U B I U M I.

Quid, & quotuplex sit infidelitas.

- 71 » **R**esp. I. Infidelitas generatim est triplex. *Pri-*
 » *ma* dicitur Negativa, eorum scilicet, qui ni-
 » hil unquam de fide audiverunt. Quæ non tam
 » est peccatum, quàm pœna peccati; quia si fe-
 » cissent, quod in ipsis erat, Deus fidem eis non
 » abscondisset. *Secunda* dicitur contraria, eorum
 » scilicet, qui fidem sibi sufficienter propositam
 » vel contemnunt, vel ei contradicunt pertinaci-
 » ter; ut hæretici. *Tertia* dicitur privativa, quæ pri-
 » vativè opponatur fidei; & est culpabilis igno-
 » rantia, vel error circa res fidei. *S. Tho. Sanch.*
 » *Vasq. Lay. l. 2. t. 1. c. 12.*
 » **R**esp. II. Infidelitas Contraria, ex triplici
 » modo repugnandi fidei, est triplex, scilicet Pa-
 » ganismus, qui fidei nondum susceptæ; Iudæis-
 » mus,

mus, qui fidei susceptæ in typo ; & Hæresis , quæ
fidei susceptæ in veritate , repugnat. Apostasia à
fide revocatur ad hæresin , à qua tantum differt,
quòd Hæresis sit error fidei ex parte tantum
contrarius ; Apostasia verò ex toto. *S. Thom.*
Laym. l. c.

A D D E N D A.

Q: 16. Quando nam deficiat fides in aliquo. R. Re- 72
jectis erroribus, dicemus, quod verum est:

§. 1. Lutherus docuit fidem amitti per quod-
libet peccatum mortale , sed damnatur à *Trid.*
sess. 6. c. 15. Alii putârunt , si desit charitas etiam
deesse fidem , sic *Jansenius I. 5. de gratia Christi c.*
6. col. 5 10 ait nullam *Augustinus agnoscit fidem ve-*
ram atque christianam , nisi ex Dei charitate dimanet.
Repetit c. 7. col. 5 16: nisi amor flectat hominem ad
credendum , non esse veram fidem christianam. Similia
habent alii Doctores Lovanienses: sed *Contra* est,
vel loquuntur de fide habituali, vel de actuali ; si
de habituali , damnantur in *Trid. Can. 28. si quis*
dixerit amissâ per peccatum gratiâ (: seu charitate :)
simul & fidem semper amitti ; aut fidem, quæ remanet,
non esse veram fidem, licet non sit viva ; aut eum, qui fi-
dem sine charitate habet, non esse christianum , anathe-
ma sit. Si loquantur de actuali , damnantur ab A-
postolo. 1. ad *Cor. 13. , si habuero omnem fidem, ita*
ut montes transferam , charitatem autem non habuero,
nihil mihi prodest. Hinc *S. Aug. l. 15. de Trin. c. 18. ,*
fides juxta Apostolum sine charitate esse potest. Da-
mnantur etiam ab *Alex. VIII.* in hac propositio-
ne 12 : , quando in magis peccatoribus deficit omnis a-
mor , deficit etiam fides ; & etiam si videantur credere ,
non est fides divina sed humana. Ratio est, quia po-

test homini non habenti Charitatem evidenter proponi authoritas Dei interposita, v. g. pro Incarnatione, hic homo poterit ex eo motivo firmissimè assentiri, assensus autem ille non erit nisi fidei divinæ, cum moveatur authoritate Dei, ergo sine Charitate potest dari assensus fidei divinæ. Idem apertè significat *Trid.* c. 6., ubi exponens modum, quo etiam magni peccatores disponuntur ad justificationem, dicit primò excitari ad fidem ex auditu concipiendam, tum terri metu pœnarum, deinde per spem converti ad Dei misericordiam, denique incipere illum diligere tanquam omnis justitiæ fontem ergo ex mente *Trid.* priùs creditur, quàm diligatur Deus.

73 §. 2. Fides amittitur per peccatum infidelitatis, uti habet *Trid.* c. 15.; per infidelitatem autem communiùs intelligitur peccatum mortale, quod est directè contra fidem, & opponitur objecto formali illius: Unde probabile est non amitti per ignorantiam fidei etiam crassam & affectatam, quamvis per eam peccetur mortaliter contra fidem, quia non est simpliciter infidelitas opposita objecto formali fidei.

74 Q: 37. *An omnes actiones Infidelium sint peccata.*
R. Id docuit *Jans.* l. 3. de gratia Christi c. 2. col. 306. probavimus fusè in præcedentibus nullum opus, quod non sit peccatum, ab infidelibus posse fieri. Idem habet c. 21. col. 306. secuti sunt *Sinnichius* & alii: sed Contrà est, nam inter propositiones Bajanæ damnatas à *Pio V. Greg. XIII. Urb. VIII* est hæc 25.; omnia opera Infidelium sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia: Erat autem aliquorum fundamentum, quia omnis actio peccatoris est peccatum, sed inter easdem Bajanæ damnatas est

est hæc 35. omne, quod agit peccator vel servus peccati, peccatum est. 40: In omnibus suis actibus peccator servit dominantī cupiditati. Similiter inter damnatas ab Alex. VIII hæc est 8: , necesse est Infidelem in omni opere peccare. Conatur quidem Sinnichius ostendere aliqua opera Infidelium posse esse bona, eò quòd possit eis lux à Deo immitti, per quam ad Deum opus dirigant, sed neque hoc negat Bajus, in cuius sensu damnata est propositio: itaque dicendum, non omnia opera Infidelium esse peccata, quia possunt ex fine honesto elicere actus, v. g. succurrere miseris, obedire Parentibus &c., quæ nemo prudens dicet esse peccata: hinc inter Bajanæ damnata est hæc 37: , cum Pelagio sentit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex natura solis omnibus ortum ducit, agnoscit.

Opponunt S. Aug. l. 4. contra Julia: c. 3., qui 75
Juliano quærenti, si Gentilis nudum operuerit, nunquid quia non est ex fide, peccatum est? respondet: prorsus in quantum non est ex fide, peccatum est, non quia per se ipsum factum, quod est nudum operire, peccatum est, sed de tali opere non in Domino gloriari, solus impius negat esse peccatum. R. S. Thom. 2. 2. q. 23. a. 7. ad 1. rectè sic explicat, actus Infidelis, in quantum est Infidelis, semper est peccatum, etiamsi nudum operiat vel quidquid aliud huiusmodi faciat, ordinans ad finem suæ infidelitatis. Similiter S. Aug. eo sensu virtutes Philosophorum vocat vitia, quo opus carens fine debito & necessario dicitur defectuosum seu vitiosum.

Q: 18. Ancertum sit, quòd infidelitas purè nega- 76
tiva sit inculpabilis. R. Esse certum, nam etiam inter Bajanæ est hæc 68. Infidelitas purè negativa in his, quibus Christus non est prædicatus, peccatum est.

Ratio autem est , quia certum est omne peccatum debere esse voluntarium , ergo cum infidelitas negativa nullum habeat adjunctum actum voluntatis , qui intendat vel negligat eam removere , certum est non esse peccatum. Quæ contra objici possent , abundè soluta sunt l. 1. à n. 720. & 727.

77 *Q. 19. Quam potestatem habeant Ecclesia & Principes Catholici circa Infideles. R. §. 1.* Ecclesia secundum Cap: *Gaudeamus* , de divortis , non habet directam potestatem in Infideles non baptizatos , nam Christus dedit Petro potestatem tantum in Oves ingressas ovile , ideoque etiam *Trid. s. 14. c. 2.* dicit Ecclesiam non posse in illos exercere Judicium , secundum illud *1. ad Cor. 2. quid mihi de iis , qui foris sunt , judicare ?* & consequenter nec poterit eos punire. *Si Dicas* , posse defendi jus innocentis & vindicari injuriam ipsi factam , ergo etiam posse Ecclesiam defendere jus , quod habet Deus , ne offendatur , & vindicare injuriam per peccatum factam. *R.* Tum tantum potest defendi jus & vindicari injuria innocentis , quando innocens hoc vult , vel saltem permittit ; Deus autem potens ipsemet defendere & vindicare , id non permittit hominibus passim , ne dentur occasiones perpetuorum bellorum & confusio-
num.

78 *§. 2.* Omnes baptizati possunt etiam per poenas adigi ad fidem catholicam profitendam , sunt enim subditi Ecclesie , maximè quoad ea , quæ salutem spectant. *Nec obstat* , quòd fortè nunquam crediderint , nam re ipsa per baptismum ingressi sunt Ecclesiam , & subjecerunt se ejus potestati ac legibus. Econtra non baptizati , nec subjecti

Prin-

Principibus fidelibus, non possunt cogi ad fidem, quòd enim *Christus* Luc. 14. voluerit invitatos compelli intrare, explicat *S. August.* de hæreticis, in quos jurisdictionem habet Ecclesia.

§. 3. Cogi possunt non baptizati, ut ne impediant prædicationem fidei, ad quam per universum mundum prædicandam jus à Christo accepit Ecclesia *Math. & Marc.* ult. Probabilius quòque est cum *Suar. Hurt. Arr. Lug.* d. 9. n. 54. *Heri:* d. 9. q. 4. posse non baptizatos, v. g. Judæos à Principe fideli cogi ad audiendam prædicationem fidei Christianæ, sic enim coguntur Romæ per *Constit: 9: Greg. XIII. Sancta Mater Ecclesia.* Ratio est, quia Princeps potest mandare ea, quæ sunt licita & honesta, ac conducunt ad politicam gubernationem, seu ad concordiam & pacem communem, quale quid est communis professio ejusdem veræ Religionis: Unde & poterit Princeps prohibere eis omne exercitium falsæ Religionis. An autem possit directè cogere ad fidem, dubium est, negant *S. Thom.* q. 10. a. 8. & 12. *Suar.* d. 18. f. 3. *Castrop.* d. 2. p. 6. Alique communiùs, maximè cum sit contra usum Ecclesiæ, & id prohibeatur expressè, saltem de Judæis. Affirmant tamen non improbabiliter saltem de aliis Infidelibus *Scotus & Scotista* cum *Herrin:* n. 46., quia Princeps potest adigere subditos ad ea servanda, ad quæ Jure divino & naturæ tenentur, sed jure divino & naturæ tenentur acceptare veram fidem, ergo.

§. 4. Potest, imò tenetur Princeps omnes subditos etiam non baptizatos cogere, ut relinquunt errores & vitia, quæ sunt contra naturam, uti sunt

sunt Idololatria, blasphemia &c., prius illa prohibendo per leges, & postea puniendo transgressores: Ratio est, quia tenetur subditos dirigere ad finem gubernationis naturalis, qui est vivere secundum rectam rationem, contra quam sunt tales errores & vitia, quæ præterea maximè dehonestant Remp., uti pluribus *Lugo. n. 116. & Herin. q. 5.*, Si tamen illi infideles non sint subditi, communis est sententia non posse cogi, quia in illos nullam habent jurisdictionem, neque Ecclesia neque Principes Catholici; poterunt tamen etiam armis impediri à peccatis, quæ sunt nociva innocentibus, saltem si hi permittant: Item quæ sunt injuriosa Religioni, quia defensio innocentium & fidei est illis licita, uti rectè cum aliis *Herinx* suprà.

§. 5. Principes Infideles non baptizati non possunt privari Jurisdictione in eos, qui fideles sunt, aut se ad fidem convertunt, Ecclesia tamen prohibet, ne Princeps Christianus Infidelem præficiat Infidelibus cap. *cum sit nimis*, de Judæis & Saracenis: Posse autem Infidelem privari dominio proprietatis in fideles veluti servos, idque ob honorem fidei, quamvis abesset periculum perversionis, docent *S. Thom. a. 10. Bann. Lorc. & Alii*, negant *Nav. Covarr. Suar. & Alii* communiter, nullibi enim legitur hanc potestatem esse Ecclesiæ concessam: possent tamen Fideles, si eorum fides periclitaretur, aut si in exercitiis fidei paterentur injuriam, excutere tale servitium, imò jus positivum suprà privat infidelem subiectum Christiano Principi dominio servi, hoc ipso quòd hic fiat Christianus, quæ omnia pluribus deducunt *Lugo & Herinx q. 6.*

DU.

D V B I V M II.

De Judaismo.

*Queritur hic tantum, quæ communicatio cum
Iudæis sit interdicta Christianis.*

Resp. I. His casibus; qui colliguntur ex c. 22 § 2
*Nalli. c. Judæi & c. De Judæis, 1. Non licet coha-
bitare. 2. Nec conviviis interesse. 3. Nec uti com-
muni balneo. 4. Nec medicos adhibere. 5. Nec
medicinas ab iis datas recipere; emere tamen
licebit præscriptas, 6. Nec Iudæorum filios e-
nutrire in ipforum domibus. 7. Iis non famula-
ri. 8. Nec servitute subijci. 9. Prohibentur pu-
blicis officiis inter Christianos fungi. 10. Vetu-
tum est eorum azymis vesci. Quibus addit A-
cor, prohibitum esse, accedere ad eorum nu-
ptias, festa, Synagogas, cum eis ludere, saltare
& c. Ratio horum est, tum ut conservetur digni-
tas Christianæ religionis, tum ut caveatur fa-
miliaritas cum Iudæis, & periculum perversio-
nis, v. *Lay. l. 2. t. 1. c. 17. Sanch. l. 2. c. 31. Fill. tr. 22. num. 128.**

Resp. II. In decem dictis casibus communica-
tio cum Iudæis, ex genere suo videtur esse mor-
tale. Ratio, quia si Clericus id faciat, incurrit pe-
riculum depositionis: Laicus verò excommu-
nicationis: (: *Cap. Constituit, 17: q: 4:*) quæ non
nisi ob peccatum mortale imponi solet. Dixi-
tur ex genere suo; quia probabile est, vel ob mate-
riæ

riæ

»riæ parvitatem, vel ob necessitatem, aliamve
 »causam rationabilem (si tamen non sit pericu-
 »lum perfidiæ, nec familiaritatis cum Judæis)
 »sæpe excusari à mortali, aliquando etiam ab o-
 »mini peccato. *Ita communiter. v. Auth. supra cit.*
 »& *Bon. d. 3. q. 2. p. 6. item Laym. l. c.*

A D D E N D A.

83 Q. 20. Quomodo intelligenda sint ea, quæ pro-
 hibentur in fure circa communicationem cum Judæis.

R. Non prohibetur omnis communicatio, hinc
Pet. March. t. 2. t. 2. t. 2. f. 3. q. 4. ait: Certum est
leges omnes antiquas conversationem Judæorum pro-
hibentes, modò secundum omnes suas partes non esse in
usu ubique.

§. 1. Si absit periculum irreverentiæ, potest
 Judæo dari panis benedictus, aqua benedicta
 &c.; Item potest Judæus invitari ad concionem
 aut Missam, si per hoc sit spes eum convertendi:
 ita *Lugo & alii cum Steph. t. 3. d. 1. n. 43.*

84 §. 2. Non est prohibitum habere servos aut
 conservos Judæos, ita *Suar. Sanch. Bonac. Putat-*
que Con.; quando Fidelibus prohibetur habitatio
 cum Judæis, intelligi solùm habitationem,
 in qua Christianus sit subditus Judæo.

§. 3. Non peccat Christianus, qui vel invita-
 tus à Christiano vel etiam casu concurrens in
 eadem mensa comedit cum Judæo, licet à Ju-
 dæo cibos acciperet, nam nec est invitans illum
 nec invitatus ab illo, ita *Sanch. & Bonac. Addunt*
Az. & Con. illam tantùm comestionem cum Ju-
dæo prohiberi, in qua Judæi discretionem ci-
borum observant secundum legem Mosaicam.

§. 4. Tum tantùm prohibitum est cum Ju-
 dæo

deo balneum, si hoc fiat ex condicto & per modum societatis, non autem si alter sequatur nesciens de altero, uti *Steph: supra*.

§. 5. In casu gravis necessitatis semper fuit licitum uti Judæo Medico, v. g. si hic est notabiliter doctus, vel morbus indigeat multis Medicis & Christiani non sufficiant, ita *Sanch. Bonac. Suar. Con. & Alii. Marchant. supra* ait, videmus passim Medicos Judæorum ad infirmos vocari, etiam per ritos & probos: per receptionem autem medicinarum putant *Suar. Sanch. & Bonac.* tantum prohiberi illas, quas Judæi per manus & ministerium suum præstant, uti sunt, si Judæus venam incidat Christiano, aut ipsemet medicinas applicet velut Chirurgus, hæc tamen licent in gravi necessitate: uti semper licet permittere, ut à Judæo sibi radatur barba vel capilli & similia, hæc enim nullibi prohibentur. Probabilius quoque est contra *Sanch.*, quòd Christiano liceat medicinas adhibere Judæo, quia prohibitio non est extendenda ultra casus in Jure comprehensos.

§. 6. Tantum prohibitum est famulari Judæo, 86
habitando in propria domo Judæi, illi enim soli propriè dicuntur famuli, ita *Bonac. Con. & alii* contra *Sanch.*, hinc licebit extra domum famulari Judæo, v. g. conduci ad operas, esse colorem vel agricolam etiam originarium, hi enim propriè non sunt servi, ita *Laym. l. 2. t. 1. c. 16.* item licebit die Sabbathi eos adire & illis loquere.

§. 7. Illa sola comestio Azymorum est prohibita, quæ ritu Judaico fit, id est, quæ fit ex observatione legis Mosaicæ; & illa, ex qua hoc scandalum 87

dalum

dalum posset generari, ita *Suar. & Con.*

- 88 §. 8. Non licet Christiano facere Judæum hæredem vel legatarium, quamvis esset consanguineus, ita *Silv. Suar. Sanch. & Alii, Con.* tamen notat attendendam esse consuetudinem.
- 89 §. 9. Ea solùm familiaritas cum Judæo prohibetur, ex qua periculum perversionis vel scandalum timeri potest, uti communiter habent Authores; licitum est autem Christianis in fide confirmatis, qui in conversionem Judæorum incumbunt, cum Judæis familiariter agere & cibum capere, quia hinc non est periculum perversionis, cum in fide stabiliti sint, uti suppono; neque scandalum, cum fiat ad eos convertendos, ita *S. Thom. Sanch. Laym. & Alii.*
- 90 §. 10. Illæ prohibitiones de Judæis non sunt extendendæ ad omnes Paganos, neque ad alios casus vel contractus in Jure non expressos, quia prohibitio, utique odiosa, non est extendenda extra verba legis, ita *Sanch. & alii*: hinc non est prohibitum accedere ad nuptias spectandas, vel festa, vel ritus in synagoga, si absit periculum perversionis & scandalum, hæc enim in Jure non prohibentur, uti nec ludere vel saltare cum Judæis, licet contrarium putet *Azor* citatus à *Bussenb.* Hactenus relata docet & latè probat *Castrop. d. 2. p. 9.*
- 91 §. 11. Notat *March. Reg. 2. & 3.* etiam illicita esse Christianis hæc duo, imprimis venditionem sacræ supellectilis Judæo factam; deinde matrimonium cum Judæo; & de hoc patet, cum disparitas cultûs sit impedimentum dirimens.

DUBIUM

D V B I V M I I I.

Quid sit heresis.

Resp. Hæresis, est error intellectûs, liber & 92
 pertinax contra fidem, in eo, qui fidem suscepit.
lex comm. Suar. Bec. c. 14. q. 2. Unde patet, ad Hæ-
 resim, uti & Apostasiam, duo requiri: 1. Iudici-
 um erroneum, quod est ejus quasi materiale. 2.
 Pertinaciam, quæ est quasi formale. Porrò per-
 tinaciter errare, non est hîc acriter & mordicus
 suum errorem tenere, aut tueri, sed est eum re-
 tinere, postquam contrarium est sufficienter
 propositum sive quando scit, contrarium tene-
 ri à reliqua universali Christi in terris Ecclesia,
 cui suum iudicium præferat; sive id fiat ex vana
 gloria, sive libidine contradicendi, aliavè causa.
Ita Sanch. Vasq. Lay. l. 2. t. 1: cap. 13. & alii comm.
 Ratio, quia tunc putat, iudicium Ecclesiæ non
 esse sufficiens fundamentum credendi, quæ est
 vera pertinacia: quam cum *Koninc* faciliùs sic
 explicant alii, eam tunc esse, cùm etsi objectum
 fidei credibiliter proponatur, ita ut prudenter
 de eo non possit dubitare, contrarium tamen
 iudicet, à quo nolit avelli ullo casu, vel saltem
 nisi evidenter convictus, v. *Kon. d. 18. Unde resolv.*
 I. Non est hæreticus, qui exteriùs tantùm fidem
 negat, aut adorat idolum. Ratio, quia non errat.
 Neque talis incurrit in foro conscientiæ censu-
 ras latas contra hæreticos, etsi in foro externo
 secundùm externa procedatur. *Fill. t. 22. c. 6. q. 4.*
 II. Est hæreticus, qui affirmativè de aliquo
 articulo fidei dubitat, hoc est, iudicat esse du-

F

bium

UM

»bium. Dixi *affirmative*, quia *negative* tantum
 »dubius, hoc est, suspendens iudicium, per se &
 »simpliciter non est hæreticus, quia non habe-
 »iudicium; ergo nec errorem: modò tamen non
 »ideo suspendat, quòd virtualiter iudicet, non
 »liquere de certitudine objecti. *Sanch. Azor. l. 8.*
 »c. 9. q. 5. *Tol. contra Sanch. & Malderum.*

» III. Nemo est hæreticus, quàm diu paratus est
 »iudicium suum Ecclesiæ submittere, aut nescit
 »contrarium tenere veram Christi Ecclesiam;
 »esto ex ignorantia etiam culpabili & crassa sen-
 »tentiam suam mordicus tueatur. *Lay. l. c. n. 2.*

» IV. Nec est hæreticus, qui ita dispositus est,
 »saltem habitualiter; ut à suo errore esset disces-
 »surus, si sciret esse contrarium fidei; dummodo
 »pertinaciam actualem nunquam habuerit. *Ibid.*
 »& *Kon. l. c.*

» V. Rustici, aliique homines simplices in
 »Germania, qui hæretici habentur, & tamen per-
 »tinaces non sunt, possunt absolvi à suis Paro-
 »chis. Ratio, quia non sunt hæretici formales, ha-
 »bentque fidem Catholicam in Baptismo acce-
 »ptam, quæ non perditur, nisi errando pertina-
 »citer. *Lay. l. c. n. 4.*

» VI. Cùm hæresis, & quævis infidelitas mor-
 »talis fit, peccant quòque mortaliter, qui eius
 »periculo se exponunt, sive conversando, sive
 »conciones audiendo, sive libros legendo; Quæ
 »proinde, si cui periculosa sint, illicita sunt iure
 »naturæ: si verò periculum absit, lectio librorum
 »hæreticorum nihilominus illicita est iure po-
 »sitivo Ecclesiæ; uti etiam formalis disputatio
 »Laici de fide: Quod posterius tamen in Germa-
 »nia locisque similibus, ubi Catholici hæreticis
 sunt

sunt permixti, abrogavit consuetudo. *Azor, Fill.*”
Bec. Sanch. Bon. di. 3. q. 2. p. 5.”

VII. Matrimonium contrahere cum hæreti-
 ca, etsi per se sit illicitum, habeaturque in Hi-
 spania & Italia mortale; probabile tamen est, ob-
 gravem Doctorum auctoritatem (*Sanch. de mat.*”
to. 2. l. 7. d. 72. n. 5. Azor t. 1. l. 8. c. 11. q. 5. Regin.”
tr. 2. l. 32. n. 169. Basilius Pontius de mat. c. 6. v.”
Lugo de Sacramentis in genere, di. 8. s. 14. nu. 220.)”
 in Germania licere, ex gravi causa salvo tamen
 jure naturali, & semoto periculo, tum contra-
 hentis, tum prolium; unde de iis initio consti-
 tuti debet, ut Catholicè educentur, v. *Bec. l. 5. c.*”
19. Dian. p. 3. t. 4. R. 269.”

VIII. Eum, qui lapsus est in hæresin, non te-
 neri in confessione explicare, qualis illa sit, eò
 quòd omnes ejusdem speciei sint, docent *Regin.*”
Dian. to. 1. tr. de circumst. R. 46. citans alios: &”
Escob. Ex. 2. c. 6.”

Alii tamen contrarium tenent, quos sequitur
Lug. de pæn. d. 16. n. 288. & n. 291.”

A D D E N D A.

Q. 21. An presumi possit in Germania esse ali- 93
 quos, qui sint hæretici materiales tantum. R. Sunt
 qui dubitent, nec immeritò:

§. 1. Pro parte negativa sunt hæc argumen-
 ta: 1. Hæretici in Germania sciunt de fide nostra,
 neque possunt vel audent eam damnare aperta
 falsitatis, sed debent judicare esse saltem proba-
 biliorem, pro sua enim fide, si argumenta con-
 siderent, non possunt habere evidentiam credi-
 bilitatis, ergo debent dubitare de sua, & exa-
 minare nostram, quod tamen negligunt, nam si

examinarent, & inspicerent Notas veræ Ecclesiæ,
 ac animo indifferente discuterent, an eæ inve-
 niantur in Ecclesia sua an in nostra, manifestè
 comperirent stare pro nostra & non pro sua, er-
 go quod id non agnoscant, est defectus inquisi-
 tionis, ad quam obligantur, ergo ignorant vin-
 cibiliter & culpabiliter, ac consequenter non ex-
 cusantur ab hæresi formali. *Si dicas*, non inci-
 dere ipsis cogitationem de illa obligatione in-
 quirendi, *contra* est, quia nullus erit, qui vel per
 inspirationem Dei, vel per instinctum aut scrup-
 ulum internum ad id non excitetur; his autem
 ipsi resistunt, quod non deberent, cum careant
 evidentiâ & certitudine de veritate suæ sectæ,
 maximè defectu Notarum veræ Ecclesiæ. 2. Sci-
 unt multa affingi nobis, v. g. quòd adoremus
 Sanctos vel Imagines, & quamvis dicatur ipsis
 eam non esse doctrinam nostram, manent in suis
 præjudiciis, nec dignantur in veritatem inquire-
 re, ergo ignorantia est ipsis volita. 3. Sæpe sunt
 ita constituti, ut ideo non velint fieri Catholici
 aut in veritatem fidei inquirere, quia sui Parentes
 & Proavi non fuerunt Catholici, aut quia amif-
 suri essent opes, honores, officia; essent irriden-
 di, persequendi ab aliis; dicerentur inconstantes
 &c.; hæ autem causæ non excusant, quia sunt
 respectus humani & rationes purè naturales, quæ
 pro salute animæ contemnendæ forent. 4. No-
 lunt credere fieri miracula, quæ fide saltem hu-
 manâ possent & deberent credere, uti fide hu-
 manâ credunt alias historias, v. g. de bello vel
 victoria alicubi relata; quòd si fidem humanam
 adhiberent miraculis pro fide nostra factis, hoc
 ipso propriùs accederent ad veritatem, & illu-
 minantur.

minarentur à Deo. 5. Multi fuerunt & sunt in Ecclesia Catholica Viri sancti & docti, qui in oratione, multa discunt à Deo, multa prædicunt spiritu prophetico &c.; hæc audiunt hæretici in Germania, hæc sciunt: è contrà etiam noverunt apud suos talia non fieri: hæc ratio, inquit, *Caram.* in *Hercule Log. lab. 3. pag. 66. me summopere mō-* *vi.* Tamen,

§. 2. Probabilius videtur, quòd etiam in ⁷⁴ Germania sint hæretici tantùm materialas: inveniuntur enim aliqui ita simplices vel præventi doctrinâ suorum Ministrorum, ut firmiter existiment se non debere dubitare de fide sua; simulque ita sincerè procedunt cum Deo in conscientia sua, ut si scirent fidem suam esse falsam, statim admitterent nostram: tales autem non sunt hæretici formales sed materiales tantùm: Et tales esse multos testantur Confessarii plurimi in Germania Auctoresque experientissimi, *Tann.* Tom. 3. d. 1. q. 8. d. 1. n. 10. *Teril.* in Reg. q. 64. à n. 51. *Gob. tr. 7. n. 621. Reiffenst. t. 4. d. 4. q. 2. n. 19. Sporer in mor. t. 2. c. 3. f. 2. §. 2. n. 14.* Vide *Vind. Gob. p. 2. prop. 3.* Hoc miserandum est cum illis, si in aliud peccatum mortale inciderrint, quod omnino pronum est ejusmodi hominibus, eos gratiâ præcipuorum Sacramentorum destitui & communiter damnandos, non ex defectu fidei (suppono enim, quòd credant necessaria necessitate medi) sed propter alia peccata, quæ commiserunt, & à quibus non expiantur, neque per Sacramentum pœnitentiæ, quod apud ipsos non est, neque per contritionem vel amorem perfectum, ad quem, præterquam quòd difficillimum sit ejusmodi homines ad eum per-

tingere, ipsi tamen non attendunt, nec commu-
niter curant, nec student elicere, putantes se per
solam fidem & fiduciam in Christum justificari,
quâ damnabili confidentiâ pereunt miserimè.

95 Q. 22. *Quid observandum sit circa matrimonia
cum hæreticis.* R. Seqq.

§. 1. *Gob.* In Exper. t. 9. n. 216. & *Verju.* t. 33.
a. 5. rectè probant matrimonia personæ hæreti-
cæ cum Catholica regulariter esse illicita, tum ob
periculum perversionis, tum maximè, quia pro-
les facilè possent ad hæresin deflecti: Nilominus
Sanch. Az. Veri. a. 6. *Less.* in auct. V. *Hæreticus*,
cas. 23. putant tum licere. 1. Si absit periculum
perversionis. 2. Si detur libertas educandi pro-
les Catholicè. 3. Si non facilè sit invenire parem
& convenientem inter Catholicos. 4. Dum-
modo hæreticus non sit vitandus. 5. Si sit con-
suetudo ibi, ita ut absit scandalum: & horum
unum si desit, non licebit: hæc omnia autem vix
concurrent; additque *Gob.* quòd Authores, qui
dicunt id licere, non sciant, quomodo agatur in
Germania.

96 §. 2. Quando reliquæ conditiones adsunt,
quamvis adsit aliquod periculum perversionis,
si tamen non sit proximum, licebit tale matri-
monium ex gravi causa, uti tenent *Lugo* d. 22. n.
22. *Arsdeck.* t. 2. p. 2. t. 6. in Ref. de Hæresi q. 25.
Veriu. suprâ, quia spes magni fructûs prævalere
potest tali periculo remoto. *Nec refert*, quòd per-
sona hæretica sit illicitè & in peccato mortali
contractura, nam id per accidens est, & gravis
causa excusat cooperantem actioni, quam alter
posset bene facere, uti dicitur à n. 255.

97 §. 3. Docet *Lugo* n. 31. ad tale matrimonium
opus

opus esse dispensatione, quod intelligit de locis, in quibus consuetudo est in ejusmodi dubiis recurrere ad Papam, quia Ecclesia meritò potuit sibi reservare judicium, an sufficiat causa, vel non præponderet periculum mali; Notant tamen *Lugo* n. 17. *Arsdeck.* q. 24. Aliique contra *Sanch.* & *Pont.* nō esse opus dispensatione, si pars hæretica promittat conversionem, credaturque id seriò facere, id enim expressè excipitur in Jure; imò putat *Hurt.* sufficere spem conversionis ortam ex ipsius indole vel aliunde, sed contradicunt *Lugo* & *Arsdek.*

§. 4. Notant communiter Authores, si aliunde causæ adsint, faciliùs permitti posse, ut Catholicus cum hæretica, quàm ut hæreticus cum Catholica jungatur matrimonio, quia vir majore autoritate pollens faciliùs trahet uxorem & proles ad suam fidem. 98

§. 5. Non licet pactum inire de ulla prole educanda in hæresi, nequidem hoc permitendo, tale enim pactum est impium & irritum, uti omnes docent post *Sanch.* de matr. l. 7. d. 72. n. 6., quia Parentes ex Jure Naturæ tenentur omnes suas proles educare in vera fide: *Tann.* tamen de Matr. d. 8. q. 4. n. 91. dicit in casu, ubi matrimonium cum persona hæretica licitum est & valde utile ad bonum commune, non esse illicitum addere pactum, ut aliqua saltem pars prolium educetur catholicè, nihil interim præjudicando Juri Catholici Parentis circa reliquas proles, quas postea pro viribus tenebitur educare in vera fide.

§. 6. Catholico Parocho licitum est benedicere nuptias personæ Catholicæ cum acatholica, 99

idque in gratiam personæ Catholicæ, quæ Jure illo privari non debet, uti rectè *Lugo* d. 14. n. 158; & *Arsdek* q. 27. cont. *Sanch.* d. 3. n. 13. Etiam in Germania ex justa causa licitè assistit matrimonio, quod duo hæretici in sua parochia habitantes contrahunt, uti habent *Laym.* & *Gob.* n. 498; illicitum tamen est benedicere illis nuptiis, nam indigni sunt benedictione ecclesiasticâ, qui ceremonias Ecclesiæ damnant, ita *Tann.* n. 93.

100 §. 7. Si post contractum matrimonium & susceptas proles fit Parenti Catholico moraliter possibile facere, ut proles educentur catholicè, ad hoc sub mortali tenetur, uti jam insinuatum est, seposito omni respectu humano & etiam cum incommodo; unde si non faciat, instrui debet de obligatione, quam si non promittat implere, & postea non impleat, non est dispositus ad absolutionem. Si autem parens ille prævideat gravissima incommoda ex eo, quod Uxorem coget ad proles catholicè educandas, quæ subire vel pati censeatur moraliter impossibile imbecillitati humanæ, uti sunt exilium, privatio bonorum, jurgia gravissimâ cum Uxorè, non tantùm ad breve tempus, sed certò duratura in perpetuum; permittere potest educari acatholicè, nam moraliter impedire non potest, sed adhuc monendus de gravissima obligatione naturali, ut quantum potest, ipse suo loco & tempore proles instruat catholicè, & animandus, ut contempto metu, si fortè sit, uti sæpe est, vanus, audeat tentare aliquid pro Deo & animabus prolium à se repetendis in extremo die.

101 §. 8. Ex dictis rectè infert *Steph.* t. 3. d. 1. n. 44., quàm malè faciant illi, qui proles suas mittunt ad terras hæreticas, ut ibi, v. g. discant mer-

.catu-

caturam vel studeant, paulatim enim inbibunt, aut saltem molliuntur ad errores, incipiunt liberius transgredi præcepta Ecclesiæ &c. Idem dicit de illis, qui sine rationabili causa multum conversantur cum hæreticis, nam ad eadem veniunt, falsas propositiones sibi imprimunt, & quando hæreticorum conversatio ac mores magis placent, incipiunt minus affici ad Catholicos.

Q. 23. An liceat famulari hæretico. R. De hoc ¹⁰² fuse agit Gob. in Quin. t. 5. c. 33. a. n. 93. & in Exp. t. 5. a. n. 313., cum quo in plerisque consentio, unde fit,

§. 1. Si quis famulans hæretico, ob conversationem illam sit in proximo periculo deficiendi à Fide, Jure naturæ tenetur statim discedere cum quocunque etiam incommodo, quia non licet permanere in proximo periculo peccandi, uti dicitur l. 5. à n. 252.

§. 2. Licet periculum illud absit, si tamen famulus impediatur in observatione præceptorum Ecclesiæ, v. g. quia debet carnes diebus vitis comedere, festis laborare serviliter, negligere Missâ &c.; servitiû est illicitû, nisi excuset notabile incommodum, uti rectè Nav. Bonac. Sanch. Suarez. Laym. & Alii communiter cum Castrop. t. 22. p. ult: n. 6. Ratio est, quia præcepta Ecclesiæ ad suâ observationem obligant, nisi grave damnum intercedat, tum autem esset grave damnum, si vel deberet amittere suum salarium, vel non posset invenire Dominum Catholicum, à quo acciperet ultra dimidium illius, quod ab hæretico accipit; si tamen à Catholico tantum accipere posset, v. g. 6 florenos, & ab hæretico 7.; non esset notabile damnum: quòd si 4 tantum accipiturus esset à Catholico, videtur respectu ipsius

fore notabile damnum, nisi aliunde haberet, quo ordinariis suis necessitatibus sufficienter provideret.

104 §. 3. Si rarò impediretur ab observatione festi, liceret servire hæretico, dummodo aliud nihil obstaret: Ratio est, quia etiam difficile est reperire Dominum Catholicum, qui quandoque ita non impediatur famulum, uti rectè *Suar. & Laym.*; si quis autem singulis mensibus bis deberet impediri, ille non rarò, sed frequenter impediretur in anno.

105 §. 4. Si quis communiter impediatur die festo, quominus templum adeat, sed ex justa causa, quia nempe occupatur in ministerio juxta vivendi modum necessario, v. g. quia debet custodire pecora, vigilare in excubiis militaribus, navigare in mari per duos tresve menses, esse tabellarius per loca hæretica, non ideo tenetur deferere Dominum hæreticum vel officium, ita *Laym. Sa, Gob.* Ratio est, quia illa etiam apud Dominos Catholicos excusant ab observatione præceptorum Ecclesiæ.

106 §. 5. Si quis ex justa causa serviat hæretico, & diebus vetitis habeat unum ferculum quadragesimale ultra panem, non licet illi vesci carnibus, quia etiam famuli apud Catholicos talibus diebus debent ita contenti vivere: si omnia alia negarentur, ut sic adigeretur ad carnes, non liceret ei comedere, nisi præviâ expressâ protestatione, quòd ex necessitate faciat, alioquin ageret in contemptum fidei: Causa autem sufficiens ad carnes tum comedendas non est periculum irrifionis, sed necessitas, quia vita aliter sustineri, vel labor debitus persolvi non potest.

§. 6.

§. 6. Antequam quis addicat operam hæretico, debet expressè apponere conditionem, ut permittatur observare præcepta Ecclesiæ, alioquin exponit se proximis periculis non observandi præcepta illa, ad quæ hîc & nunc tenebitur; poterit autem appositâ tali conditione tollere impedimentum proximum, ergo ad hoc tenetur. 107

Q: 24. An licitum sit Catholico administrare officium politicum apud hæreticos. R. Licitum est, si officium nullam habeat communicationem cum ipsa hæresi; si autem talem communicationem vel cooperationem habeat annexam, v. g. quia debet instituere Prædicantes, aut quoquo modo ordinare ministeria ad hæresin spectantia, est illicitum, quia non licet cooperari ad hæresin, neque eam defendere, ad quod tamen ejusmodi Officiales sæpe tenebuntur: neque hic est tantum materialis cooperatio, nam agunt tanquam subordinati intentioni supremi Principis hæretici, cujus autoritate ea faciunt, ergo etiam directè & formaliter tendunt in malum, quod Principes illi intendunt, ita *Pet. March. t. 2. t. 2. t. 2. f. 5. q. 3. d. 1.* 108

Q: 25. An liceat Catholico promovere, v. g. ad Patrochiam, aliquem Ministrum hæreticum, quem putat minus nociturum veræ Religioni. R. Si id faciat per consilium tantum, vel per preces & intercessionem, licitum est, quia potest consuli minus malum, ut impediatur majus alioquin eventurum: & tum non consulit absolutè malum, sed sub conditione, si alter eorum aliquem est electurus, ut eligat hunc præ illo: hinc etiam secundum *Lugo d. 14. n. 170.* non videtur illicitum, si Patronus 109

tronus

tronus Catholicus, ob jus, quod habet, præsentet & eligi velit unum Parochum hæreticum præ alio pejori, ubi hæreticus præsentari & eligi debet, nam præsentat illum ad actus, quos ex voluntate saltem præsumpta Ecclesiæ potest exercere: quòd si ipse postea velit sine titulo reditus ecclesiasticos sibi retinere, aut exercere ministerium suum ritu hæretico, ad hoc permissivè se habet Patronus, qui solum intendit impedire majus malum, neque intendit malum simpliciter, sed præeligit minus, prout est impeditivum majoris; Denique ipsius voluntas non deservit neque subordinata est voluntati alicujus alterius intendentis malum, uti fiebat in casu n. 108.

810 *Q. 26. An liceat hæreticos sepelire in loco sacro. R.*

§. 1. Si quis hæreticus ante mortem dederit manifesta signa conversionis, quamvis ab hæresi absolutus non sit, potest in loco sacro sepeliri, ita *Laym. l. 1. t. 5. p. 2. c. 4. n. 9.*, ubi dicit ad vitandum scandalum prius esse admonendum Episcopum.

811 §. 2. In quibusdam Germaniæ locis ex longa consuetudine permittitur, ut notoriè hæretici in locis sacris sepeliantur à suis Ministris, ita post *Laym. & alios Lugo d. 14. n. 159.*, docens cum *Nav. Verj. & aliis*, Ecclesiam etiam non violari per sepulturam ullius hæretici, nisi fuerit nominatim denunciatus vel publicus percussor Clerici. Addit *Lugo n. 160.* Si Ministri hæretici publicâ authoritate usurpent sibi jus sepeliendi etiam Catholicos, non licere cooperari, sed posse permitti, quod impediri non potest.

812 §. 3. *Verj. t. 4. a. 9.* universaliter docet, per Jus canonicum, etiam præscindendo à consuetudine,

ne, non excludi à sepultura in loco sacro, nisi hæreticos nominatim excommunicatos, sed, uti notavit Laym., observanda est consuetudo locorum; nullo modo tamen debet Sacerdos Catholicus ad ejusmodi sepulturam concurrere more catholico, adhibendo ceremonias Ecclesiæ, sic enim profiteretur fuisse ovem suam, & ex judicio Ecclesiæ dignum esse ejusmodi favoribus, suffragiis, orationibus, quod falsum est, & esset causativum scandali gravis in populo Catholico.

Q. 27. *An in locis, ubi adhuc viget vetus calendarium, licitum sit festa & jejunia secundum illud observare.* R. Less. V. *festa Ecclesiæ*, cas. 7: putat, si novum calendarium ibi fuerit receptum & lapsu temporis comprobatum, non licere sequi vetus, quia hæretici non possunt legem Ecclesiæ, maxime usu receptam, abrogare, ergo Catholici, nisi adfit gravis causa excusans, tenebuntur sua festa & jejunia celebrare secundum novum. His contradicit *Veri. a. 21.*, docens posse se conformare stylo locorum, in quibus sunt, idque esse conveniens ad vitandas plurimas confusiones, quæ ex illa difformitate orirentur; neque hoc est contra mentem Ecclesiæ, quæ novit ita fieri & non contradicit.

Q. 28. *An sit obligatio denunciandi hæreticos for- 114*
miales. R. Hoc resolvetur n. 215.

Q. 29. *Quis possit absolvere ab hæresi.* R. Hoc dic- 115
cetur de pœni: , quando agetur de casibus refer-
vatis.

De libris hæreticis dicemus l. 7., quando de
excommunicatione.